

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravišstvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6/II, desno. — Letna naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 20.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1923.

Leto II.

Pomagajte!

Heroična borba rudarjev Trboveljske premogokopne družbe se je po dvamesečnem štrajku končala. Razpoloženje med rudarji je bilo tako, da bi navzlic vsem težavam in pomanjkanju bili stavkali še dalje, če ne bi kapitalistični režim potom svoje oborožene sile bil stavko na brahijalen način zatrl in zadušil. Pretila je nevarnost, da bo Trboveljska premogokopna družba podlegla, da bo morala upravičenim zahtevam rudarjev ugoditi; to pa ni bilo po godu družbi, še manj pa onim elementom, ki so deloma bili ali so deloma danes korifeje vladnega režima, kot delničarji interisirani na čim večjih dobičkih družbe. Da se profiti ne zmanjšajo in dividende ne znižajo, je moral stopiti v akcijo ves žandarmerijski in sodnijski aparat. Namesto da vlada posreduje, so počeli oblasti preganjati rudarje kot prosto zverjad. Pričeli so aretacije v toliki meri, kakor se to v časih najhujše persekucije ni dogajalo. Kar na stotine so podivjani žandarji gonili rudarje v zapore, preganjali iz kraja v kraj, konfiscirali vse premoženje rudarske strokovne organizacije, hišne preiskave so bile na dnevnem redu itd. Skratka, to, kar se je počelo s stavkujočimi rudarji, je bilo pravcato barbarstvo srednjega veka. Niso rudarji podlegli vsled pomanjkanja borbenega duha, podlegli so brutalni sili!

Da kapitalistična, delavske krvi žejna jata izlije svoj strupeni srd nad rudarji in nad njihovimi glavami ter nedolžnimi družinami popolnoma, je ob koncu stavke več sto rudarjev vrgla enostavno na cesto, cela vrsta jih pa polni celjske ječe!

Zakaj so bili rudarji odpuščeni odnosno zaprti, ne vedo, ker se nobenemu ne more dokazati krivde. Niti Trboveljska premogokopna družba tega ne ve, pri njej prihaja v poštev le nebrzdano sovraštvo in ničesar družega. Stvarnih razlogov za progon rudarjev ni. Baš ta moment dokazuje, da v kapitalistični družbi in po kapitalističnem redu ter kapitalistični morali je iz največje krivice mogoče napraviti pravico in iz največje pravice krivico. Ni dvoma, da za kapitalistično barbarstvo, izvršeno nad rudarji, pride plačilo. Niti narava sama ne bi trpela, da bi računi zelenega sovraštva in kapitalističnega zločina ostali neporavnani. Stavka je sicer potom režimskih valpetov bila udušena, ni pa bil udušen pokret, še manj pa so bila odstranjena ona nepremostljiva nasprotstva med delom in kapitalom. V vsedelavskem pokretu je bila stavka rudarjev le epizoda, kakršnih je proletarijat doživel že več, in predno bo ona velika, svet pretresujoča pravda, katera drugače končati ne more kakor z zmago proletarijata, zaključena, še doživljaj. Gre nam pa v tem trenutku za dnevno vprašanje, za usodo odpuščenih in zaprtih sodrugov. Velik greh bi napravili, če bi trpljenje prizadetih

sodrugov mirne duše gledali. Lahko bi se nam lesnim delavcem očitalo, da nam manjka čut solidarnosti in smisel za skupne interese proletarijata, če bi šli mimo nedolžnih, gladujočih otročičev, odpuščenih rudarjev. Taki očitki bi zveneli kakor obtožba. Dokažimo, da smo lesni delavci še vedno borci starega kova, element, ki mu proletarska solidarnost ni samo prazna fraza, ampak živa potreba, kot orožje, ki ga proletarijat pogrešati ne more in ne sme. Res je, vsi smo reveži, ali v takem slučaju moramo naše trpeče brate, ki jim je brezobzirni kapitalizem zasekal skeleče rane, podpreti, če ne drugače pa tako, da sami sebi odtrgamo od ust. Zbirajmo sredstva, dajmo!

Plačali bomo, da bomo črni.

V nastopnem priobčujemo državni proračun za leto 1923 in 1924. Zahteve, ki jih stavi vlada na davkoplačevalce, so naravnost grozne. Številke so za naše razmere take, da se človeku nehote v glavi zavrti. Poslušajmo, kaj proračun za posamezna ministrstva predvideva. Razlika napram lanskemu proračunu navajamo v oklepajih.

Ministrstvo pravde . . .	Din 232,596.480— (+ 18,940.697—)
Vrhovna drž. uprava . .	984,756.221·35 (— 34,795.009·95)
Ministrstvo prosvete . .	545,647.397·43 (+ 1,647.974·53)
Ministrstvo ver	103,804.967·50 (+ 23,969.226·05)
Min. za notranje zadeve	493,960.441·70 (+112,503.810·17)
Min. za narodno zdravje	278,749.514·72 (+ 67,425.784·47)
Min. za zunanje zadeve	155,176.380— (+ 2,355.713·62)
Ministrstvo financ . . .	1,494,675.664·57 (+347,181.104·89)
Ministrstvo vojne	2,039,100.416·40 (+547,639.720—)
Ministrstvo stavbe . . .	434,089.829— (+209,441.918—)
Ministrstvo za promet .	2,066,690.000— (+625.097.429·72)
Min. za pošto in telegraf	365,740.165·06 (+ 75,186.448·60)
Minist. za poljedelstvo .	200,304.568·36 (+ 67,580.894·55)
Min. za rud. in gozdarst.	337,903.697·13 (+117,037.438·78)
Min. za trgov. in indust.	80,311.287·53 (+ 526.180·78)
Min. za socialno politiko	361,248.220·35 (— 15,011,058·60)
Min. za agrarno reformo	73,361.911·90 (+ 14,678.397·60)
Min. za izenač. zakonov	511.977·80 (— 3.500—)

Vsi izdatki znašajo skupno 10 milijard 344 milijon. Din. Kako bo moral davčni vijak pritiskati, če bo hotel iz države, ki ne šteje niti 13 milijonov prebivalcev, to kolosalno svoto izprešati, si vsakdo lahko misli. Veselimo se, proletarci, kajti kruh bomo plačevali še dražje!

Najslabše je pri proračunu odrezala socialna politika.

Črtalo in reduciralo se bo torej tam, kjer bi prišel vsaj deloma tudi delavec v poštev.

Koliko bodo pod raznimi naslovi vtaknili v žep razne podjetniške korporacije in morda tudi posamezniki, iz proračuna ni razvidno. Zarada!

Zločinci.

Da kapitalistični hajduki iz dna duše sovražijo delavstvo in njegov pokret, o tem smo se že neštetokrat prepričali. Ali da je v Jugoslaviji, o kateri pravijo, da je pravna (?) država, kapitalistični družbi mogoče dajati v taki obliki duška svojemu zelenemu sovraštvu do delavstva in na tako rabijaten način, kakor se je to zgodilo na lesnoindustrijskem obratu v Plaški, človeka vendarle osupne.

Plaško je kraj, ki se nahaja na progi med Karlovcem in Bakrom v takozvanem Gorskem kotaru. Delavstvo obsežnega lesnoindustrijskega podjetja, ki se nahaja tamkaj, stavka, ker s prepričnimi plačami, katere od čifutske družbe prejema, izhajati več ni moglo. V stavko so po brezuspešnih poskusih, da se difference poravnajo, stopili delavci dne 26. septembra 1923. Še isti dan so na svojem shodu sklenili, da se drugi dan, to je 27. p. m., dopoldne poda še enkrat v to svrhu ljizvoljena deputacija k ravnatelju Kornitzerju, ter poskusi v zadnjem trenutku še doseči sporazum. Značilno je, da so bili orožniki že na nogah.

Ko se je deputacija odpravila proti podjetju, se ji je spotoma pridružilo še okoli 150 stavkujočih lesnih delavcev z namenom, da v primerni razdalji počakajo na rezultat posredovanja njihove deputacije. Kmalu pa se je zgodilo nekaj nezaslišanega, nekaj groznega. Ko se je deputacija približala vhodu, sta se med vhodom pojavila ravnatelj Kornitzer in strojnik ter sta vpricho orožnikov meni nič tebi nič počela iz revolverjev na deputacijo, sestoječo iz osmih sodrugov, kar enostavno streljati!!!

Strelila sta na deputacijo in med tem prihitelo maso delavcev kakih petnajstkrat. Učinek divjaštva teh dveh barab je bil grozovit. Dva sodruga sta ostala na licu mesta mrtva,

Razred in razredni boj.

Dan za dnem se govori in piše o kapitalističnem in proletarskem razredu, o razrednih interesih, o razredni psihologiji, solidarnosti, o razrednem boju itd., ali mnogo delavcev in delavk še ne ve, kaj to pomeni, kaj je prav za prav vse to. To je podobno kot z onimi kmeti, ki so se šli pritožiti k škofu, da jim njih fajmošter vseh 52 nedelj isto pridiga. Ko pa jih je škof vprašal, kaj pridiga, pa niso vedeli povedati.

Zato bomo tudi vse to razložili, ker v tem si mora biti na jasnem sleherni proletarec in proletarka.

Marx in Engels pričenjata „Komunistični manifest“ s sledečimi besedami: „Zgodovina vse dosedanje družbe je zgodovina razrednih bojev.“

Kaj je razred?

Pod razredom v človeški družbi razumevamo skupino ljudi, ki igra v človeški družbi, v proizvodjanju družabnih dobrin isto vlogo, skupino ljudi, ki stoji v proizvodjalnem družabnem procesu v istem medsebojnem razmerju. En razred je navezan na dohodke ene vrste, drugi druge vrste. Kovinarski, tekstilni, rudarski delavec spadajo n. pr. vsi v en razred, med tem ko spada v drugi razred posestnik kovinarskih, tekstilnih tovarn, rudnikov itd. Kajti ti delavci igrajo popolnoma drugo

trije drugi pa so zadobili take poškodbe, da ostanejo za vse svoje življenje pohabljeni in za delo nesposobni.

Oba razbojnika je žandarmerija po tridnevni preiskavi odvedla v zapore. Le orožništvu se imata lopova zahvaliti, da ju delavstvo ni na licu mesta linčalo, kar bi za take kreature tudi bil edini pravi recept.

Radovedni smo, kako bodo oblasti odnosno sodišča s tema dvema lumpoma postopala in če ju bodo kaznovala tako, kakor bi sicer kaznovala delavce. Vsekakor delavci ne bodo pozabili na „junaštvo“ ravnatelja Kornitzerja, posebno pa ne na „junaštvo“ strojnika Meniseja, kajti njegov zločin je hujši nego Kornitzerjev, ker bi Menisen, če bi bil pošten, moral sam tudi stavkati, ne pa se kot delavec udinjati čifutski družbi in čifutskemu ravnatelju kot morilec.

Lesni delavci, odprite oči!

Smrdljive bombe.

Najbolj spoznavamo koruptnost in amoralnost buržuazije takrat, kadar se njeni eksponenti med sabo spro. Kaj se je zgodilo? Dr. Lukan kot veliki župan je prišel v navzkriže z Orjuno in pa z gospodom Štefanovičem kot „generalnim sekretarom radikalne partije za Slovenačku“. O Orjuni, kakor tudi o gospodu Štefanoviču ni vredno zgubljati dosti besedi. Če konstatiramo, da je Štefanovič prebredel že vse faze političnega kameleonstva ter šarlatanstva in da se je nazadnje vdinjal najreakcionarnemu buržuaznemu elementu — radikalom, je o tem gospodu povedano vse. Da je Orjuna bela garda kapitalizma, katera skriva svoje tendence pod plaščem nacionalizma, to tudi vemo. Ipak je včasih interesantno poslušati izbruhe in očitjanja, katerih se poslužujejo takrat eden proti drugemu, kadar konkurenčna tekma za korita doseže svoj vrhunec.

Gospod Dr. Lukan, sedanji veliki župan kot pokrajinski namestnik, je bil popreje direktor direktije za agrarno reformo. V tej lastnosti je bil veliki župan v zvezi in v stiki z vsemi onimi veleposestniki, ki po večini posedujejo tudi lesnoindustrijska podjetja. Mi smo imeli takrat vedno g. Lukana na

vlogo, na drug način dobivajo dohodke tot pa tovarnar, Trboveljska družba itd.

Podlago razredni razdelitvi človeške družbe tvorijo torej produkcijske ali pa domače lastninske razmere.

Zakaj ostane proletarec vedno proletarec in zakaj kapitalist poraja kapitalista? Ravno zato, ker kapitalist ima v svojih rokah tovarno, stroje itd. — produkcijska (proizvajalna) sredstva, proletarec jih pa nima, ampak ima le svojo delovno silo.

V današnji človeški družbi imamo dva glavna razreda: razred, ki komandira in ima proizvodjalna sredstva v svojih rokah (s tujimi besedami: ima monopol nad produkcijskimi sredstvi), in razred, ki dela po komandi in v korist prvega, a nima nobenih proizvodjalnih sredstev, ima le svojo delovno moč. Prvi razred je kapitalistični, drugi proletarski razred.

Oba izmed teh dveh razredov razpadata v svoje podrazrede. Tako se deli n. pr. kapitalistični razred v industrijsko, trgovsko buržuazijo, bankirji itd., delavski razred pa v kvalificirane in nekvalificirane delavce itd.

Razredni interes.

Videli smo, da so razredi posebne skupine ljudi, ki se razlikujejo med seboj po svoji vlogi v produkciji; ta vloga se

sumu, da je njegovo prijateljstvo s temi lesnoindustrijskimi podjetniki in posestniki gozdov nekoliko predebelo. Njegovo lakšno nastopanje v sporih, ki smo jih z bogatimi industriji imeli, nas je v tem našem mnenju čimdalje bolj utrjevalo. Kajti tudi sekvestri sekvestriranih veleposestev niso hoteli nikoli tem veleposestnikom skriviti lasu, dasi so bili razmere, vsled katerih je delavstvo neizrečno trpelo, na teh veleposestvih deloma naravnost škandalozne. Šef sekvestrov pa je bil sedanji veliki župan Dr. Lukan. Sedaj pa, ko je nastalo v radikalskem taboru splošno prekljanje, sedaj čujemo, da je naš sum opravičen. Čujmo, kaj Štefanovič z orjunci vred potom svojega tiska Dr. Lukanu očitajo:

„Dobesedno smo svojčas zapisali, da je v Sloveniji malo veleposestev, kjer ni še popival, pojedal in veseljačil sedanji veliki župan kot agrarni direktor. Ojnofil, gurmanski gastronom in nimrod se je voziral po cele tedne križem Slovenije, zanemarjal urad, trošil stotisoče državnega denarja za bencin in avtomobil in si zaračunaval mastne komisijske stroške.“

To je jasno povedano! Gospod Dr. Lukan je kot direktor agrarne reforme popival in se je udeleževal požrtij ter hodil na jage po veleposestvih, razume se, da na stroške veleposestnikov oziroma lesnih industrijcev. K temu dostavljamo, da so bili vseh telesnih in duševnih dobrot poleg Dr. Lukana deležni tudi vsi njemu podrejeni sekvestri. Kaj čuda, da smo našli pri takratnem gospodu direktorju in sekvestrih gluha ušesa za vse pritožbe delavcev! Namesto da bi direkcija za agrarno reformo in sekvestri kot predstavniki jugoslovanskih oblasti bili šli na roke poštenim slovenskim delavcem, so pomagali utrjevati pozicije raznim nemškim in italijanskim kapitalističnim elementom ter naravnost še pomagali gnjetiti slovenske delavce. Gluhi in slepi so bili za vso bedo in vse krivice, ki so jih ti tuji vampiri poštemu slovenskemu delavcu prizadevali. Sami pa so kot za judežvo plačilo pili, jedli, veseljačili, hodili na lov in sprejemali poklone tudi v drugi obliki. Marsikdo se je tudi materijelno opomogel. Splošno je znano, da žive državni uradniki v silnem pomanjkanju, o Dr. Lukanu pa pravijo, da ima tam nekje pri Libojah blizu Celja premogovnik!

izraža v lastninskih razmerah. Mi pa tudi vemo, da odgovarja tem dvem stranem produkcijskega procesa tretja stran: proces razdelitve (= distribucije) produktov v tej ali oni obliki. Produkciji odgovarja torej distribucija.

Oblikam proizvodnje, ustvarjanja (= produkcijskim oblikam) odgovarjajo oblike distribucije. Položaju razredov v produkciji odgovarja njih položaj v distribuciji. Nasprotstvo med vladajočimi in vladanimi, med razredom, ki ima vsa produkcijska sredstva v svojih rokah, in med razredom, ki nima nobenih produkcijskih sredstev, to nasprotstvo se izraža tudi v različnosti dohodkov enega in drugega razreda. In ta različni položaj dveh razredov v človeški družbi določa tudi njihovo različno „zavest“, mišljenje. Kapitalistični razred stremi za tem, da svoj profit, svoje bogastvo še bolj poveča, proletarski razred pa stremi za tem, da si zboljša svoj gmotni in politični položaj in da končno on pride do oblasti in osvobodijo človeštvo izpod jarma kapitalizma. In to stremljenje se imenuje interes (korist) enega razreda ali razredni interes.

Delavec več naredi (= producira), kot pa dobi. Delavec živi s svojim delom kapitalista, mu večja bogastvo, kapital. Delavec je torej gospodarsko izkoriščan. Kapitalistični razred hoče, da tako ostane, on hoče torej, da gospodarsko izkoriščanje večine ljudi po manjšini ostane; to je interes kapitali-

Vsem je znano, da je bila stavka rudarjev Trboveljske premogokopne družbe nasilno udušena. Ker nas kot proletarce tudi to zanima, navajamo na kratko tudi tozadevni izvleček. Glasi se:

„Do besnosti pa je srd proti gospodu Lukanu razpalilo njegovo držanje o priliki stavke trboveljskih rudarjev. Da se je stavka ponesrečila, je v prvi vrsti zasluga g. velikega župana. On je bil tisti, ki je izdal odredbe podrejenim oblastvom, da postopajo z najstrožjimi sredstvi proti stavkujočim, izdal je ta ferman brez vednosti ministrstva, samo zato, ker njegov premogokop v Libojah prekarično uživa ugodnost eksploatacije v terenu, kjer ima izključno pravico, da koplje samo Trboveljska družba. Zato se je veliki župan zavzel za Trboveljsko! Sicer bi mu lahko odrekla omenjeno ugodnost!“

Zato se je ponesrečila delavska stavka, zato je okoli 100 delavskih žrtev v ječah, zato je bilo odpuščenih toliko in toliko delavcev! Ponujeno je bilo Dr. Lukanu tudi upravno svetništvo v družbi, sprejel ga sicer ni, poizvedeli pa bomo, kako gratifikacijo je sprejel za to kot ekvivalent. Menda bi to vedel povedati g. Dr. Benkovič, ki je bil nosilec te ponudbe.“

V takem tonu gre dalje.

To smo priobčili, da bodo naši sodrugi videli, kakšnih zakulisnih mahinacij se kapitalistična družba in njen režim proti delavstvu poslužuje in kako čvrsta in močna mora biti strokovna organizacija, če hoče proti gnili a napram delavstvu skrajno brezobzirni meščanski družbi kaj opraviti.

Neverjetne stanovanjske razmere v Mislinji.

V prvih vrstah brezvestnih in najnesramnejših delavskih izkoriščevalcev zavzema Artur Perger v Mislinji častno mesto. Zadnja briga mu je, da živi delavec človeku vredno življenje, prva in edina briga pa mu je, kako bo kopičil na račun delavskih žuljev, delavskih trpinov svoje bogastvo in množil svoje imetje.

Kaj čuda zato, če pusti, da žive delavci in njihove družine v brlogih, luknjah in prostorih, kjer bi niti žival ne uspe-

stičnega razreda. Interes proletarskega razreda pa je samo po sebi razumljivo, da se osvobodi tega izkoriščanja.

Mi vemo, da je utrjen gospodarski sestav družbe tudi v državni organizaciji dotične družbe. Zato je povsem jasno, da se skriva gospodarski interes kapitalističnega razreda tudi pod krinko političnega, verskega, znanstvenega in drugih interesov. Vse to je prirejeno v korist vladajočega razreda.

Razredna psihologija in razredna ideologija.

Razlika v materialnih eksistenčnih pogojih, ki tvori podlago razredni porazdelitvi družbe, daje pečat vsej zavesti razredov, t. j. razredni psihologiji in ideologiji. Proletarska psihologija je: sovraštvo proti kapitalu in njegovemu nasilnemu aparatu, revolucionarni duh, sodružnost, odklanjanje starih predsodkov, pravi privatne lastnine, ki je steber meščanske razumevanje za organiziran boj, stremljenje po oddružbe. Kmetova psihologija je zakrknjenost do privatne lastnine, posamezen kmet gleda le na svojo osebno korist, je prav ločen od ostalega sveta itd.; pri lumpenproletarcu je domača nestalnost, sovraštvo proti staremu ali istočasno nesposobnost, napraviti ali organizirati nekaj novega, individualizem deklasirane „osebnosti“, ki dela to, kar se poljubi levi nogi. Na lumpenproletariat se naslanjajo zlasti anarhisti, od katerih je nekdo

vala, kaj šele, da bi v taki luknji živel Pergerjev pes, ki ga vodi seboj.

Kljub temu pa je pri vsakem pogajanju poudarjal ta Perger, da imajo njegovi delavci v njegovih hišah brezplačno stanovanje in da je tako brezplačno stanovanje jemati pri mezdah v poštev.

Kakšna pa so ta stanovanja, ki jih nudi Perger svojim delavcem, pa je ugotovila uradna komisija, ki jo je odredilo okrajno glavarstvo v Slovenjgradcu na zahtevo delavske zbornice za Slovenijo v Ljubljani.

Stanovanjske razmere lesnega delavstva v Pergerjevem podjetju v Mislinji so evropski škandal in najžalostnejši dokaz brezmejne podjetnikove brezobzirnosti.

V prihodnji številki Lesnega delavca bomo prinesli zadnji uradni zapisnik, ki je, dasi sestavljen po nepristranskih uradnih funkcijonarjih, v celoti najhujša obtožba Pergerjevega postopanja, obenem pa kapitalistične družbe.

Mimogrede pa bodi omenjeno, da je uradna komisija pregledala le ona stanovanja, ki se nahajajo v neposrednji bližini Pergerjevega gradu, kjer razpolaga sam s toliko in toliko desetini sob. Sam zase, pa za svoje pse. — Uradna komisija stanovanj, ki se nahajajo v planini, niti pregledala ni. Vsaj so celo stanovanja v neposrednji Pergerjevi bližini taka, da je morala uradna komisija priznati, da so stanovanja, ki jih nudi Perger svojim delavcem, nečloveška, živalska.

Delavske družine so stisnjene v vlažne, zaduhle in temne prostore. Takoj prvi slučaj je pokazal: V prostoru, ki meri komaj 27 m³, prebiva družina, obstoječa iz šestih otrok, očeta in matere. Osem oseb v takem prostoru. Dočim bi komaj odgovarjalo higijenskim predpisom in zahtevam, če bi imela soba 90³, je imela soba le 27 m³. — Predstavljati si je težko, kako živi družina osmih članov v taki beznici. Žalosten je bil pogled, ko so se stiskali v kotu drobni, majhni otročki. In takih slučajev je v Mislinji vse polno!

Delavske družine so izpostavljene življenjski nevarnosti.

Perger je seveda zadnji, ki bi priznal, da je treba prispevati in žrtvovati letno gotovo svoto za vzdrževanje stanovanjskih hiš in izvrševanje rednih popravil. In, ker hiše deset-

dejal, da obstoja anarhistični program iz dveh paragrafov: § 1. Ničesar ne bo. § 2. Vsakdo bo delal po svoji osebni želji.

Kakršna je psihologija, taka je tudi ideologija: pri proletariatu — revolucionarni socializem; pri kmetu — oboževanje lastnine; pri lumpenproletariatu — kolebljivi in histerični anarhizem.

Samo ob sebi se razume, da se psihologija in ideologija razredov izpreminjata, kakor se izpreminjajo njihovi življenjski pogoji. N. pr. buržuazija je bila v veliki francoski revoluciji revolucionarna, danes je reakcionarna, konservativna, usojena poginu.

Razred „na sebi“ in razred „za se“.

Razredna psihologija in ideologija, zavest enega razreda o svojih trenutnih in trajnih interesih, izvirata iz položaja enega razreda v produkciji. Ali to nikakor ne pomenja, da razred vedno takoj razume svoje splošne in temeljne interese. Nasprotno, to je le redko.

Kajti, prvič gre produkcijski proces skozi različne stopnje svojega razvoja in nasprotstva v gospodarskem sestavu se pojavijo šele tekom nadaljnjega razvoja; drugič ne pade en razred „fix und fertig“ z neba na zemljo, ampak se zbira takorekoč elementarno iz različnih družabnih skupin; tretjič mine

letja niso videle zidarja, tesarja, zato je večina stanovanjskih hiš tako razdrapanih, da bo prvi sneg podrl strehe in zasul stanovalce. Vsled starosti je, da vzamemo zopet en primer, pri neki stanovanjski hiši izstopila cela prva stran in — po izreku komisije, žive stanovalci dotične hiše v stalni nevarnosti, da se bo hiša nanje podrla.

In tako naprej! Kamorkoli pogledaš, povsod razdrta okna, povsod polomljene stopnjice itd. Pergerju pa gnije les po gozdovih. Boljše, da gnije, kot pa, da si napravijo delavci okna, vrata in tla. To je Pergerjev princip.

Cela Mislinjska dolina je v stalni nevarnosti, da izbruhne nezatirljiva epidemija.

V mimotekoči potok se steka gnojnica. Kdo pa bi od Pergerja pričakoval, da bo sezidal predpisane greznice.

Pa še celo več!

Stranišča so v posameznih hišah v takem stanju, da so nerabna!

Nerabna zato, ker bi oni, ki bi stopil v tako stranišče, riskiral, da se podere in pade v gnojnico. Da, tudi to je ugotovila uradna komisija.

Še bo prilika, da bomo podrobneje opisali stanovanjske razmere v Mislinji. Za danes le še to: Vsa javnost je interesirana na tem, da se tako početje v kali zatre. Mi pa bomo pazili, da bo Perger spoznal, da je nad njim oblastvo, ki mu sme povedati, da je njegovo početje z delavstvom barbarstvo.

Uradna komisija je vestno in nepristransko vršila svojo nalogo. Hvala ji!

Ironija.

Kakor iz dnevnega časopisja posnemamo, je vlada predložila narodni skupščini zakon, po katerem se ima v Beogradu zgraditi monumentalni pantheon, v katerem bi se polagalo k zadnjemu počitku zaslužene možje. Vse to se ima izvršiti za državni denar in se v to svrhu postavi vsako leto v proračun 10 milijonov dinarjev.

Dvomimo, da bi ravno sedaj v najhujši gospodarski de-

navadno nekaj časa, da se razred iz izkušenj svojega boja zave kot razred s posebnimi interesi, stremljenji, družabnimi željami in ideali, ki nasprotujejo drugim razredom dotične človeške družbe. Četrtič ne smemo pozabiti sistematičnega psihološkega in ideološkega obdelovanja, ki ga stalno vrši vladajoči razred, da uspava zavest tlačnih razredov.

En razred obstoja torej najprej kot posebna skupina ljudi, ki igra določeno vlogo v produkcijskem procesu, ne obstoja pa še kot samozavesten razred. Razred je tu, ali manjka še razredne zavesti. Razred ne obstoja takoj od začetka kot družabna samostojna sila, ki ve, kaj hoče, ki se zaveda, kaj ima storiti.

Da označi to različno stanje v razvoju razredov, rabi Marx dva izraza: „razred na sebi“ imenuje on tisti razred, ki se še ne zaveda kot razred; „razred za se“ pa imenuje razred, ki se že zaveda svoje družabne vloge.

Razredni boj in razredni mir.

Iz različnih stopenj interesov enega in drugega razreda nastanejo tudi različne oblike boja.

Vsak interes enega dela gotovega razreda ni vedno obenem interes dotičnega razreda sploh, ampak je le interes ene skupine dotičnega razreda.

presiji in spričo strašne stanovanjske mizerije bile take stavbe ravno nujno potrebne. Veliko več bi si ministrski predsednik Pašič pridobil zaslug, če bi predlagal zakon, po katerem bi se s pomočjo države v večjih mestih ter industrijskih centrih postavilo zadostno stanovanjskih hiš. Rešil bi na tisoče delavskih družin pred neizogibnim propadanjem. Dvignilo bi se zdravje naroda in vrhu tega bi bila dana prilika za delo in zaslužek. Spomeniki in pantheoni lahko počakajo.

Rajska valuta.

Med „Glasnikom presvetega Srca Jezusovega“, ki izhaja v 40.000 izvodih v Mariboru, in med „Pravico“, glasilom krščanskega delovnega ljudstva, ki izhaja v Ljubljani, se je začela prav zanimiva polemika.

Glasnik Pravico zbada in ji predočuje verne francoske delavce, ki se vsak dan obhajajo, goreče molijo in gredo celo po deset- ali dvanajsturnem delu radostno spat, neprekinjajoč trdega dela, dobro vedoč, da zanj dobe plačilo v nebesnih demantih in briljantih rajske valute. Glasnik vzklika: To je delavstvo, to je močatost in značajnost, to je dokaz iskrenih krščanskih načel, to je življenje, kakor se spodobi za tistih par let na zemlji, ki so vendar priprava na večnost!

Ta zbadanja so končno tudi Pravico tako razjezila, da vprašuje urednika Glasnika presvetega Srca Jezusovega: Zakaj ni Glasnik še v eni sami številki napadel s tako vnemo bogatinstva, kapitalizma in izkoriščanja, kakor napada one, ki se za siromake potegujejo? Kako da on ne svetuje nikoli bogatim, naj se zadovoljujejo z rajske valute?

Pravica dostavlja: Nasprotniki krščanstva komaj čakajo, da morejo delavstvu dokazati, da je krščansko naboženstvo nasprotno njegovim upravičenim socialnim zakonom. Kdor hoče delavstvo z železnim kolom iz cerkve poditi, bi si ne mogel izbrati primernejše poti, nego one, ki jo ubira Glasnik presvetega Srca Jezusovega.

Mi smo zanimivo polemiko priobčili. Pa ne zato, ker bi hoteli poditi delavstvo z železnim kolom iz cerkev, proti kateri ne moremo tako dolgo nič imeti, dokler ni proti socialni pravičnosti. Mi vemo, da delavstva z rajske valute ne tolaži cerkev kot taka, ampak samo razni prismojeni uredniki. Po našem mnenju, bo Bog Pravico milejše sodil, kakor Glasnik.

Razredni interes nastane šele tedaj, če se postavi en razred proti drugemu razredu. Razredni interes nastane tedaj, če stopi en razred proti drugemu v akcijo. —

Z drugimi besedami: razredni boj v pravem pomenu besede se razvije šele na gotovi razvojni stopnji razredne družbe. Najprej se pojavi kal razrednega boja (ko boj poedinih razredov ne doseže načelne višine, ko ta boj še ne obseže in združi razreda kot takega ali ko je šele nekaj „topi odpor“, s katerim mora vladajoči razred računati).

Marx pravi v „Komunističnem manifestu“: „Svoboden in suženj, patricij in plebejec, baron in tlačan, cehovski meščan in pomočnik, skratka tlačitelj in tlačan sta si stala v stalnem medsebojnem nasprotstvu in vodila neprestan, enkrat prikrit, drugič odkrit boj, ki se je vsakokrat končal z revolucionarno preobrazbo cele družbe, ali s skupnim propadom bojujočih se razredov.“ Kaj pomenja to? Z nekaj primeri bomo stvar razjasnili.

N. pr. v suženjski družbi nastane pri enem veleposestniku upor sužnje, plenjenje, ubijanje itd. To še ni noben razredni

kovega urednika, ker je mnogo pametnejša. V enem oziru pa se vendarle moti. Pravica misli, da mora biti delavska politična in strokovna organizacija s takimi ljudmi kot je urednik Glasnika pod eno streho. Mi smo pa mnenja, da delavska bojna organizacija ne sme vlačiti za seboj balasta, ki je zmožen tako pisati. Na drugi strani pa smo zopet mnenja, da je škoda, da se organizira delavstvo na takih podlagah, da bi ne moglo biti v eni organizaciji tudi z delavci drugih prepričanj in drugih ver, ki so ravno takrat lačni, kakor mi — kar se o uredniku Glasnika menda ne more trditi, ker mislimo, da bi drugače vedel, da se žalibog za samo rajske valute ne da kupiti — niti ene zemlje.

Ne verujte!

V meščanskem časopisju, zlasti slovenskem, skoraj dan na dan čitamo, da vlada v sovjetski Rusiji zmeda, anarhija, da tamkaj vse propada in da je vsak trenotek pričakovati zloma celega sistema, gospodarstva, uprave itd. Sploh bi po poročilih meščanskega tiska moralo biti sovjetski Rusiji že zdavni konec. Vsekakor pa se pobožna želja raznim „prijateljem“ sovjetske Rusije ne bo izpolnila. Da je vsa pisava v neprilog Rusije sam humbug in varanje javnosti, nam najbolj dokazujejo gospodarski listi, ki so sicer tudi organi buržuazije, ali ker se bavijo ti listi v prvi vrsti z gospodarskimi vprašanji, na katerih so za temi listi stoječi krogi interesirani, morajo nehote priznavati, kako si stoje stvari v Rusiji v resnici. In tako se buržuazija potom svojih strokovnih in gospodarskih listov bije sama sebe po zobeh. Najboljšo sliko o razmerah na Ruskem si napravimo, če citiramo nekaj podatkov, ki jih razni listi gospodarskega značaja prinašajo. Ob enem pa se izognemo očitkom, da poročamo enostransko. Evo na primer krajši članek, ki govori o ruski zunanji trgovini. Glasi se:

„Vzlic politično neugodni konstelaciji je vendarle opazati, da se med Rusijo in ostalimi državami vpostavlja vedno živahnější trgovski stiki. Po eksportnem in importnem terenu Rusije prav pridno tipljejo i Angleži, i Francozi, vidimo, kako se trudi Italija, da bi dobila trgovskih tal v črnemorskih provincih, znano je, v kako tesnih trgovskih stikih z Rusijo je Nemčija, koje gospodarski vpliv zadobiva v sovjetski Rusiji vedno močnejše korenine. Od slovanskih držav išče posebno

boj v pravem pomenu besede, to je le izbruh nevolje malega dela suženjskega razreda. Le peščica vodi boj na življenje in smrt, a ta peščica je osamljena, ves razred ostaja miren. Tu ne stoji en razred proti drugemu. Nekaj drugega je bilo, ko so sužnji započeli državljansko vojno pod vodstvom Spartaka za osvoboditev sužnje; to je bil razredni boj. Ali če n. pr. danes stopi v štrajk delavstvo Samassove tovarne, ostali jugoslovanski proletariat pa dela mirno dalje, to ni razredni boj. Razredni boj je pa tu, ko nastopi n. pr. splošni štrajkovni val, ker tu šele stopi v boj proletarski razred proti kapitalističnemu. Ali: med poljedelskimi delavci vlada nejasna, temna nezadovoljnost, ali se ne borijo, ampak le mrmrajo — to je zakrit boj, o katerem govori Marx.

Torej: pod razrednim bojem se razume boj, v katerem nastopi v akciji en razred proti drugemu. Iz tega sledi izredno važen stavek, da „je vsak razredni boj političen boj“ (Marx). Kajti če nastopi tlačeni razred proti gospodujočemu, pomenja, da hoče tlačeni razred podminirati sistem vladajočega razreda, da prevzame politično oblast.

živahne trgovske vezi z Rusijo Čehoslovaška, dočim stoji naša država zaenkrat žal popolnoma v ozadju.

Seveda je sovjetska vlada zelo previdna in nezaupna napram inozemskemu kapitalu in je trgovino z inozemstvom držala doslej kot svoj monopol v rokah državnih institucij, odnosno združenih organizacij, v kolikor je bila v drugih rokah, pa jo je strogo kontrolirala. Prvotno je imel pravico nastopati na zunanjih trgih le urad za zunanjo trgovino. Sčasoma pa so dobile to pravico tudi druge državne institucije, kakor tudi zveze in zadrage, državna banka in mešane družbe (s tujim in ruskim kapitalom). Lansko leto je neka naredba uvedla posebno dovoljenja za uvoz in izvoz, katere je izdajal ljudski komisarijat za zunanjo trgovino, v provinci so to vršili njegovi organi, v inozemstvu pa trgovska zastopstva Rusije. Najvažnejši uvozni in izvozni artikli so bili kontingentirani. Uvozna odnosno izvozna dovoljenja v mejah kontingenta so dobile v prvi vrsti državne institucije in zadrage, ki so imele pravico, da nastopajo samostojno na inozemskih trgih. Zasebniki pa so prišli na vrsto le v zelo mali meri in le izjemoma, če je šlo za najemnike ali lastnike produkcijskih podjetij in za blago, potrebno za vzdrževanje le-teh, odnosno če je šlo za tako blago, kojega izvoz je hotela država posebno pospeševati.

V svrhu olajšanja in pospešenja izdaje uvoznih in izvoznih dovoljenj je vpeljala sovjetska vlada letošnje pomlad sistem certifikatov. Tudi po tej naredbi so deležne izvoznih in uvoznih dovoljenj v največji meri le državne organizacije. Na eksportu je zavzemala v zadnjem času prvo mesto centralna Rusija, za njo pa so prišle severozahodne, južnovzhodne province in Ukrajina.

Zanimivo je, kako je urejeno sodelovanje inozemskega kapitala na ruskem importu in eksportu. Ruska vlada izdaja koncesije za takozvanih mešanih družb, pri katerih prevzame ona sama polovico temeljnega kapitala. Zaeno uvrednoti trgovsko koncesijo in druge privilegije, katere je podelila družbi, na ta način, da si pusti izdati od inozemskega sindikata velik del n. pr. četrtino akcij zastonj, ostali prevzeti del pa plača z dividendami, ki odpadejo nanjo v teku nekaterih let, odnosno pokrije po preteku gotove dobe ves preostanek. Razen tega si izgovori razne pogodnosti pri dividendi in prednost odkupa importiranega, pa tudi eksportiranega blaga. Uprava takih mešanih družb sestoji običajno iz polovice članov, ki jih imenuje sovjetska vlada, ostala polovica je prepuščena izberi sindikata. Dočim dobi ta tudi ravnateljsko mesto, je predsednik uprave zastopnik vlade. S tem je garantirana pariteta. Seveda je deležna taka družba pri importu in eksportu mnogih ugodnosti in ji je lastnina obvarovana pred rekvizicijami, izvzemši v zakonito določenih primerih (n. pr. v času vojne).

Inozemstvo gleda te vrste družbe sicer skeptično, vendar pa se jih vedno bolj oprijemlje, ker nudijo v danih razmerah vsaj delno možnost udejstvovanja tujega kapitala v ruskem gospodarstvu in zunanji trgovini, obenem pa tvorijo podlago za orijentacijo in ustaljenje za urejenejšo bodočnost.

Ta članek je jasen dokaz, da se hiopskim poročilom meščanskega tiska o Rusiji verovati ne sme.

Čuvajmo zdravje.

Uživanje vina.

Vino je zavreta pijača, narejena iz grozdnega soka. Razen tega, da se lahko ponareja, ima v sebi v prirodnem stanju v raznih razmerjih vode, alkohola, tanina, jabolčne in kisove

kislina, barvne substance in etrov. Nobena teh sestavin razen vode ni neizogibno potrebna in tudi ne koristna človeškemu organizmu, nobena ne spada v sestavo krvi ali tkanin — vsi ti deli so škodljivi in nevarni.

Alkohol in etri provzročajo razdraženost, spremljano z onemoglostjo, ki privede do pijanosti; pogostno ponavljanje takega stanja privede do alkoholizma. Tanin in razne kisline, ki spadajo v sestavo vina, provzročajo bolezni želodca, črev, jeter z vsemi komplikacijami, ki utegnejo izvirati iz teh posameznih bolezni. Nagla nadraženost in prehodna veselost, ki jo občuti človek v pijanem stanju, nagiblje marsikoga, da govori o vinu kot o tekočini, ki krepi! To je jako napačno naziranje: vino ni higijenska pijača, sovražnik je, ker vara one, ki ga pijejo. Vino je vzrok mnogim boleznim; vino skrajšuje človeško življenje. Kadarkoli se govori in piše o škodljivem vplivu alkohola, zadene človek hipoma ob veliko število sovražnikov in nasprotnih mnenj. Zlasti so v nasprotniškem taboru oni, ki tržijo z vinom in drugimi alkoholnimi — morečimi produkti ali pa jih narejajo. Upirajo se tudi oni, ki pijo vino vsak dan in ki so kar „prepričani“, da jih alkohol vzdržuje, krepi in jim daje moči.

Toda naj govore, kar hočejo, mi moramo tukaj poudarjati, da je alkohol največje zlo in poguba za človeštvo. Marsikdo začne najprej uživati slabotnejšo pijačo, pivo, potem preide na vino in naposled na jako hud alkohol, na strup: žganje.

Toda vino je najbolj privlačno, čaša za čašo, pa se ga človek navadi. Danes pol litra, jutri liter, v veseli družbi dva: veselost, vrhunec moči in zdajci onemoglost, zlo: pijanost. Drugi dan pravi tak človek prijateljem: Ali smo se dobro imeli; pili smo, da nič takega!

In nekaj ga neprestano miče, pit gre, eno čašo, dve. Navada je tu: alkoholik.

Strast do pijače ga preobvladuje čimdalje bolj, živci slabe, organizem peša in ustvarja ugodna tla za vse bolezni. Na koncu: blaznost.

V pijanosti in hipni veselosti, ki je posledica alkohola, počenja človek pogostoma gluposti; v razkošju se pojavlja tudi spolna poželjivost, obenem pa jako pogosto nastopajo strašne posledice: okužitev.

Vzemimo izmed toliko primerov dvojne stanj: treznost in pijanost. — Treznega človeka, ko pride domov, veseli delo; če je oženjen, ga osrečuje ženina nežnost, miljenje otrok. Zaveda se, kaj dela.

Pijanec, alkoholik, pa sedi do zore v gostilniškem dimu, ne pazi na družbo in se vrne domov. Jezen se prepira, budi otroke, z ženo ravna kakor s sužnjo. Če pa ni oženjen — ali more kaj delati v takem stanju, ki je kronično? Mislim, da primerjanje teh dveh stanj jasno osvetljuje škodljivi vpliv alkohola.

Kako naj se upiramo takemu zlu? Zoper vsako zlo je treba ukreniti velike in energične odredbe.

Nekoliko vplivajo poučni spisi, konference, slike; a za radikalno zdravljenje je treba dejanja. Prepovedati je treba alkohol, pa naj se prodaja v kakršnikoli obliki. Produkcija vina na vsem svetu je znašala leta 1900 143 milijonov hektolitrov. Strašna številka!

Koliko slabih dejanj izvira iz tolikega uživanja alkohola! Pri tem pa je treba upoštevati, da muslimanski živelj, ki šteje na milijone, sploh ne pije vina.

Med vojno od leta 1914 do leta 1918 so ameriške države, videče nevarnost, ki preti narodu, prepovedale uživanje

alkohola na vsem ozemlju in prepoved jim je tudi uspela, ker so uporabljali ostre kazni.

In pomislimo, da je prestal piti Amerikanec, ki je užival alkoholne pijače, najnevarnejše za zdravje in najmočnejše po količini! Mnogi se čudijo, toda zgodilo se je tako. Amerikanci spoštujejo zakone. Namesto popivanja iščejo zabave druge, v sportu, med rodbino, doma.

Ali se bo po tej kratki razlagi dobilo izvestno število čitateljev, na katere bodo vplivale te činjenice?

Stevan T. Vasojevič.

Mednarodna gozdna statistika.

Na mednarodni lesni konferenci v Bratislavi je imel dr. ing. Karel Šiman zanimiv referat o mednarodni gozdni statistiki, iz katerega posnemamo nekaj važnih podatkov:

„V pogledu gozdov se dele evropske države v dve skupini: prva, ki ima lesno nadprodukcijo, in druga, ki ne krije domače potrebe z lastno produkcijo. V prvo skupino spadajo:

	Površina gozdov (v ha)	Letna produkcija (v mil. m ³)
Švedska	21,390.177	33.5
Finska	17,372.000	20.1
Norveška	6,911.400	9.7
Poljska	8,000.000	24.0
Rumunija	7,300.000	25.0
Jugoslavija	7,500.000	16.5
Avstrija	3,157.373	9.6
Češkoslovaška	4,662.790	14.9
Skupno	76,293.740	153.3

Ako se prištejeta še današnja Rusija s 168,000.000 ha gozdne površine in normalno letno produkcijo 206,400.000 m³ ter Ukrajina s 5,675.000 ha (produkcija neznana), šteje skupina držav, ki imajo lesno nadprodukcijo, okrog 250,000.000 ha gozdne površine s skupno normalno letno produkcijo okrog 360 milijonov m³.

Evropske države, katerih lesna produkcija ne krije domače potrebe, nam kažejo nastopni približni pregled:

	Površina gozdov (v ha)	Letna produkcija (v mil. m ³)
Nemčija	12,466.145	32.8
Francija	10,111.982	7.5
Italija	4,896.846	9.1
Švica	903.371	2.7
Belgija	534.916	2.2
Nizozemska	246.111	0.7
Danska	324.000	0.9
Anglija	1,242.036	3.7
Španija	5,000.000	10.0
Portugalska	471.830	0.9
Bolgarska, Turčija, Albanija in Grčija		
približno	6,000.000	9.5
Skupno ca	42,200.000	100.0

Skupna površina gozdov v celi Evropi se more ceniti na 292 milijonov ha (brez Rusije in Ukrajine 118.5 milijonov ha), a skupna normalna letna produkcija na 460 milijonov m³ (brez Rusije in Ukrajine 253 milijonov m³), odnosno na 1 ha gozdne površine v Evropi se producira povprečno okrog 1.6 m³ lesa na leto, a v Evropi brez Rusije in Ukrajine okrog 2.15 m³.

Po navedenih podatkih ima zapadna in južna Evropa prilično pomanjkanje lesa, katerega mora torej uvažati, dočim se nahajajo v srednji, severni in vzhodni Evropi še velike zaloge, ki bi v normalnih razmerah zadostovale za oskrbo cele Evrope. Ker Rusija sedaj ne prihaja na evropskem lesnem trgu v poštev, se opaža, da so izvozne države povečale produkcijo lesa znatno preko normalnega lesnega prirastka. Treba je resno premišljati, v koliko se sme nadaljevati z današnjo prekomerno produkcijo, posebno ko se pojavi na trgu zopet Rusija. Potreba po lesu bo gotovo še porasla radi povišanja gradbene delavnosti in radi ameriškega interesa za evropski les, ki je dnevno večji, ker Amerika ne gospodari baš dobro s svojim gozdnim bogastvom.

To vse opravičuje prizadevanja, da se resno prične delati na mednarodni organizaciji gozdne in lesne statistike, ki bi zanesljivo pokazala faktično stanje gozdov in gozdnega gospodarstva v Evropi ter verjetno potrebo lesa in izglede lesne trgovine in industrije. Vsekako je potrebno, da se taka statistika organizira vsaj v državah z večjim gozdnim bogastvom.“

Gnjil spanec.

Naša strokovna organizacija se je tekom svojega obstoja in delovanja izkazala kot ena izmed najživahnejših delavskih organizacij. Le malokaterikrat je podvzela kak korak brezuspešno in le redkokdaj se je pri svojem delu preračunala. Preudarnemu in taktičnemu postopanju se ima zahvaliti, da s ponosom zre lahko nazaj na svoje delo in tudi na uspehe. Brez ovinkov priznavamo, da so včasih bile razmere močnejše od dobre volje naše organizacije, ali ipak se je delalo z žilavo vstrajnostjo in eneržijo. Lahko pa tudi trdimo, da bi delo bilo mnogo uspešnejše, če ne bi ta naša organizacija ne bila doživljala toliko jazočaranj, in to od strani samih svojih lastnih članov. Vzemimo samo primer v Ptuj. V Ptuj se je na eklatanten način opazovalo neprestano valovanje članov. Vsakokrat, kadar se je tamšnjim sodrugom zdelo, da s svojimi dohodki ne morejo več izhajati, so se oprijeli organizacije. Število članov je poskočilo. Vsakokratni porast članstva je bil zvezan z mezdnim gibanjem, katerega je vodstvo naše strokovne organizacije tudi vselej uspešno izvedlo. Kakor hitro pa je bilo mezдно gibanje pri kraju, je interes mnogih članov za organizacijo zopet pojenjal. Nedavno tega so prizadeti delavci dobili zopetno povišanje 20%. Dokler tega poviška ni bilo, so sodrugi prihajali na shode in se tudi drugače udejstvovali, ko so pa imeli 20% povišanje v žepu, je kakor po končanih prejšnjih pokretnih, nastopila zaspanost in brezbržnost. Pri vsem tem ti sodrugi ne računajo, koliko stroškov je imela strokovna organizacija in njeno vodstvo truda ter skrbi in muje. Lahko konstatiramo, da je naša strokovna organizacija za Ptuj mnogo več potrošila, kakor pa je od tam prejela. Če mislijo ptujski sodrugi, da se bodo taki slučajji še ponavljali, se silno motijo. Vsaka stvar gre le do gotove meje.

Za ptujske sodruge je bilo sklicanih že toliko shodov in sestankov in se jim je že tolikokrat razložilo, kakšna naj bodi strokovna organizacija, da bi bilo po vsej pravici pričakovati, da se jih je že vsaj nekaj prišlo. Vse zamen. Vse pisane in izgovorjene besede so bile kakor bob ob steno.

Nikar naj ptujski sodrugi ne mislijo, da je s tem 20% njihovo eksistenčno in socialno vprašanje rešeno. Če pa žive v taki domnevi, tedaj so obžalovanja vredni. Vprašamo vas, ptujski sodrugi, hočete li res svetu dokazati, da vsaka mrvica zadostuje za nadaljno brezskrbno življenje? Hočete li res svetu

dokazati, da delavec ni več vreden, kakor 20%? Ako se nočete sami ponižati na brezpravno rajo, tedaj je pri najmanjšem vaša dolžnost, da vašo podružnico dvignete, v to svrhu razvijete agitacijo ter pričnete v organizaciji delati. Ako se to ne zgodi, si posledice, ki vas morajo neizogibno doleteti, pripišite sami.

Če boste vsaj mrvico tega storili, kar je naša strokovna organizacija že storila za vas, bo dobro za vas in za organizacijo. Zapomnite pa, da se brez organizacije vsak delavec danes sam v suženjstvo podaja.

Iz raznih krajev.

V Beogradu se je dne 15. septembra t. l. končala stavka v mizarski tvornici „Velika Srbija“. Stavka je trajala 16 dni in se je končala s polnim uspehom. Glavni podatki, ki jih sklenjena pogodba vsebuje, so: mizarska tvornica „Velika Srbija“ bo sprejemala v delo delavce le potom posredovanja posredovalnice strokovne organizacije lesnih delavcev; delalo se bo v podjetju le čistih osem ur dnevno, delo v akordu se odpravi; ako se v slučaju nujne potrebe dela preko osem ur, se prvi dve uri prekournega dela plačajo po zakonu boljše za 50%, eventuelne nadaljne ure pa za 100%; delo izven tovarne v mestu se plača boljše za 25%, delo izven mesta za 50%. Končno se je plača vsemu delavstvu povišala za 15%.

V Okučanih v Slavoniji se nahaja delavstvo v tamošnjem lesnoindustrijskem podjetju v stavki. Lesni delavci, žagarji itd., ne potujejo tja.

Lesnemu delavstvu vseh krajev priporočamo, da v sedanjem času splošne gospodarske depresije ostaja na svojem mestu ter ne potuje iz kraja v kraj, da se delodajalcem ne da prilika brezposelne delavce izigravati proti uposlenim.

Mezdne razmere v raznih državah

od leta 1914 do leta 1922.

Mednarodni delavski urad v Ženevi je nedavno priobčil izid raziskovanj o razmerju med kupno vrednostjo mezd ob začetku vojne in danes. Imenovani urad je bil osnovan kot odsek Zveze narodov. Svrha raziskovanja je bila pred vsem ta, da se ugotovi gibanje mezd v raznih državah zlasti v poslednjih mesecih, nadalje da se vzporedi izpremembe v mezdah s povprečnimi cenami življenskih potrebščin in se tako ugotovi resnična vrednost delavskih mezd. Razen tega, računa se na podlagi predvojnih razmer, se je prišlo do izračunjenja razmerja današnjih mezd z mezdami v letu 1914. Z drugimi besedami hotelo se je dognati, koliko so se denarne mezde prilagodile večji draginji.

Podatki se nanašajo na Veliko Britanijo, Francijo, Belgijo, Švedsko, Dansko, Nizozemsko, Italijo, Nemško, Avstrijo, Bolgarsko, Združene države, Kanado, Južno Ameriko, Avstralijo in Indijo.

Glavni splošni zaključki so sledeči: Po resnični (kupni) vrednosti mezd se države sveta, o katerih so podatki pri roki, delijo v tri grupe, namreč: države, v katerih je vrednost mezd večja kot pred vojno; države, v katerih je vrednost mezd danes enaka oni pred vojno; tretjič na države, v katerih je vrednost mezd nižja kot pred vojno.

Neutranci za časa svetovne vojne se splošno nahajajo v prvi grupi. Drugi grupi — to je državam, kjer je resnična vrednost današnjih mezd enaka ali malo večja kot leta 1914 — pripadajo Velika Britanija, Francija, Belgija, Italija, Združene dr-

žave, Kanada, Južna Amerika. Centralne evropske države, Nemčija in Avstrija, kakor tudi Bolgarija, spadajo v tretjo skupino, v kateri je resnična vrednost mezd nižja od vrednosti mezd pred vojno. V teh državah je znižana mezdna vrednost v glavnem posledica splošnih ekonomskih razmer, posebno pa finančne situacije s stalno padajočo vrednostjo denarja, ne pa posledica okolnosti, da bi delodajalci svojevoljno zniževali mezde.

Resnična vrednost mezd pada v dobi, ko draginja narašča, in raste, ako draginja pada. To pomenja, da mine nekoliko časa, predno se mezde prilagodijo spremenjenim cenam življenskih potrebščin; med tem časom je delavec na slabšem, ako cene rastejo, na boljšem pa, ako cene padajo.

Težko je prerokovati, kako dolgo se bo še nadaljevalo kretanje mezd, in da li se splošno povrnejo predvojni standardi resničnih mezd in razmernih nagrad za razne vrste ročnih in duševnih delavcev.

Plenarna seja.

Plenarna seja centralnega odbora Saveza lesnih delavcev Jugoslavije se vrši v dnevi 28. in 29. oktobra 1923 v Ljubljani s sledečim

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje plenarne seje.
2. Poročila: a) centralnega tajništva, b) blagajnika, c) kontrole, d) pokrajins. odborov.
3. Organizacija in agitacija.
4. Pravilnik.
5. Bodoči kongres.
6. Razno.

Seja se prične dne 28. oktobra točno ob 9. uri dopoldne. — Točno ob določeni uri se vsi člani odbora sestanejo v tajništvu saveza, Šelenburgova ulica 6/II v levo.

Društvene vesti.

Ker so nekatere podružnice z mesečnimi prispevki še vedno v zaostanku, pozivamo funkcionarje, zlasti blagajnike, dotičnih podružnic, da se ravna po pravilih in pravilniku, po katerem se mora obračunavati za vsak pretekli mesec posebno sproti.

Redno obračunavanje je neizogibno potrebno, ker mora biti red. Dolžnost je tudi članov samih, da se v svoji podružnici zanimajo za redno poslovanje.

Mezdna gibanja.

Čakovec. Dne 5. oktobra t. l. je v Čakovcu (Medžimurje) stopilo v stavko 160 lesnih delavcev lesnoindustrijskega podjetja, ki je last delniške družbe, ki ima drugače svoj sedež v Zagrebu in se imenuje „Domovinska proizvodnja drva“. Vzrok stavke je velika draginja in male plače.

Dokler traja stavka, naj ne potuje nihče v Čakovec!

Razno.

Ureditev delovnega časa v Italiji. Izšel je pravilnik k odloku o ureditvi delovnega časa. Načelno velja osemurni delavnik za vsa podjetja. Izvzete so osebe, ki opravljajo domača dela, voditelji podjetij, posadke na uradnih ladjah in čuvaji. Ravno tako ne velja tako za delo, ki ne traja zdržema. Osemurni delavnik smejo v nujnem delu podaljšati sezonske industrije, trajno obratujoča podjetja pa le največ tekom treh mesecev, a morajo potem podaljšanje uravnati tako, da povprečni delovni dan v letu ne bo daljši od osem ur. Podaljšanje osemurnega delavnika morajo skleniti delavske organizacije in svoj sklep predložiti obrtnemu nadzorstvu v potrditev. V kmetijskih obratih osemurni delavnik ne velja za pastirje in posle, ampak le za začasno najete delavce, ki delajo proti plačilu. V delovni čas se ne šteje pot na polje, ne čas oddiha kakor tudi ne čas, ki ga rabi delavec za klepanje kose. Pogodbe in spori se predlagajo pokrajinskim odborom za poravnave.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.